

KONTROLL AV ODLADE FISKARS VÄLBEFINNANDE

Anvisningens namn	Kontroll av odlade fiskars välbefinnande
Ansvarig person	Terhi Jääskeläinen
Godkänd av	Jaana Mikkola
Anvisningsnummer	3436/04.01.00.01/2025/1
Träder i kraft	13.6.2025

Inledning

Syftet med djurskyddsinspektioner på fiskodlingsanläggningar är att utreda om minimikraven i lagstiftningen om djurvelfärd uppfylls i verksamheten.

Vid kontroll av fisk som odlas som produktionsdjur fylls en särskild kontrollblankett i (inspektion av djurens välbefinnande, fiskeriverket 3437/04.01.00.02/2025), som bygger på ovan nämnda lagstiftning. I den här anvisningen har vi samlat de punkter i bestämmelserna om djurvelfärd som innehåller krav som är kopplade till punkterna på kontrollblanketten. Författningsgrunden för kravet anges i slutet av varje stycke.

Under de olika punkterna på blanketten markeras antingen "i skick", "försummelse" eller "gäller inte anläggningen". Ett mer ingående svar kan ges genom att bifoga tilläggsuppgifter till blanketten, exempelvis när anläggningen har fått råd i ett ärende som är markerat som "i skick" eller i vilket mån det är möjligt att observera fiskarna när det gäller den aktuella punkten. Ytterligare anvisningar för hur kontrollen genomförs och förvaltningsbeslutet fattas finns i Pikantti. Anvisningarna "[Tarkastuskertomuksen laatiminen eläinten hyvinvointia koskevassa asiassa](#)" och "[Hallintopäätöksen tekeminen eläinten hyvinvointia koskevassa asiassa](#)".

En myndighets verksamhet ska bygga på en befogenhet som föreskrivs i lag, och lagen ska noggrant följas i myndighetens verksamhet. Myndighetsanvisningar är till sin rättsliga natur inte bindande för andra myndigheter eller företagare. Frågor som gäller tillämpningen av lagstiftningen avgörs i sista hand av domstol.

I denna anvisning används följande förkortningar från djurskyddsbestämmelserna:

LDV Lagen om djurvelfärd (693/2023)
SRf 812/2010 Statsrådets förordning om skydd av odlade fiskar (812/2010)
SRf 1165/2023 Statsrådets förordning om ingrepp på djur och metoder för artificiell reproduktion av djur (1165/2023)

Dessutom rådets förordning (EG) nr 1099/2009 om skydd av djur vid tidpunkten för avlivning, som endast berör fiskar i mycket begränsad omfattning.

I denna anvisning ingår såväl direkta citat ur lagstiftningen som tolkningar av hur lagstiftningen ska tillämpas, I denna anvisning presenteras tolkningarna med *kursiv* stil. Tolkningarna som framförs i anvisningen är Livsmedelsverkets syn på hur lagstiftningen borde tillämpas.

Denna anvisning gäller från och med den dag då den införs, den 13.6.2025, fram till dess att följande anvisning träder i kraft.

Tillsynsavgifter

Tillsynen av djurens välbefinnande är i regel avgiftsfri. Om kontrollen av produktionsdjurens välbefinnande emellertid utförs utan planering utifrån observationer som gjorts i samband med ett tillsynsbesök som omfattas av tillämpningsområdet för en annan kontrollförordning kan kontrollen av välbefinnandet vara avgiftsbelagd. Om man exempelvis under ett

hälsoinspektionsbesök på en fiskodlingsanläggning upptäcker försummelser av bestämmelserna om välbefinnande och kontrollen utvidgas till att även omfatta kontroll av bestämmelserna om välbefinnande, är kontrollen av välbefinnande avgiftsbelagd (artikel 79 2c i kontrollförordningen (EU) 2017/625¹. En ny inspektion där man verifierar att korrigerande åtgärder vidtagits med anledning av försummelser som observerats vid föregående tillsynsbesök är alltid avgiftsbelagd när det gäller produktionsdjur.

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 999/2001, (EG) nr 396/2005, (EG) nr 1069/2009, (EG) nr 1107/2009, (EU) nr 1151/2012, (EU) nr 652/2014, (EU)2016/429 och (EU) 2016/2031, rådets förordningar (EG) nr 1/2005 och (EG) nr 1099/2009 och rådets direktiv 98/58/EG, 1999/74/EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG och 2008/120/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 854/2004 och (EG) nr 882/2004, rådets direktiv 89/608/EEG, 89/662/EEG, 90/425/EEG, 91/496/EEG, 96/23/EG, 96/93/EG och 97/78/EG samt rådets beslut 92/438/EEG (förordningen om offentlig kontroll)

Punkter som ska kontrolleras

1 Allmänna krav på djurhållningsplatsen

1.1 Djurhållningsplatsen lämpar sig för fiskhållning

Djurhållningsplatsens byggnader, konstruktioner, anordningar och material är i gott skick. Temperaturen, vattenkvaliteten och andra miljöförhållanden på djurhållningsplatsen ska vara lämpliga för de djur som hålls där. Djurhållningsplatsen ska vara tillräckligt rymlig. Djurhållningsplatsen ska vara sådan att kontrollen och skötseln av fiskarna kan ordnas på ett ändamålsenligt sätt. LDV 34 §, 35 §, 37 §; SRF 812/2010 3 §

1.2 Djurhållningsplatsen är säker för fiskarna

Djurhållningsplatser ska vara konstruerade av sådant material och ha sådana konstruktioner och övriga egenskaper att såväl risken för att djur ska skada sig, insjukna eller rymma som brandfaran är så liten som möjligt. Fel som upptäckts på en djurhållningsplats och som äventyrar djurens välfärd ska rättas till omedelbart, eller om detta inte är möjligt ska andra behövliga åtgärder vidtas för att trygga djurens välfärd till dess att felen rättas till. På djurhållningsplatser för fiskar får det inte finnas vassa kanter eller utskjutande delar eller material som kan skada fiskarna. LDV 34 §, 36 §; SRF 812/2010 3 §

1.3 Risken för att fiskar ska rymma och faran som orsakas av vilda djur är liten

Djurhållningsplatsen ska vara sådan att risken för att fiskarna rymmer är så liten som möjligt och att den fara som vilda fiskar eller rovdjur medför är så liten som möjligt. DSL 4 §, DSF 1 §; SRF 812/2010 3 §

- *För att minimera den fara som rovdjur, exempelvis fåglar, utsätter fiskarna för kan man vid behov bland annat kräva att fiskodlingsanläggningarna täcker odlingsplatserna med nät och håller näten i skick.*
- *Om vilda djur fastnar i näten eller under dem ska man hjälpa djuren. LDV 7 § Vilda djur som är sjuka, skadade eller annars i hjälplöst tillstånd ska hjälpas. Är djuret i ett sådant tillstånd att det vore uppenbart grymt mot det att hålla det vid liv, ska djuret avlivas eller avlivning ombesörjas.*

1.4 Djurhållningsplatsens och anordningarnas renhet och desinficering ska ombesörjas i tillräcklig grad

Djurhållningsplatsen ska hållas tillräckligt ren, så att djurens välfärd inte äventyras. Djurhållningsplatsen ska kunna tömmas, rengöras och desinficeras på behörigt sätt. Djurhållningsplatsen för fisk ska rengöras regelbundet och det ska kunna tömmas, rengöras och desinficeras på behörigt sätt. Döda eller döende fiskar och avfall ska kunna avlägsnas från djurhållningsplatsen på ändamålsenligt sätt. LDV 33 §, 36 §; SRF 812/2010 3 §, 8 §

- *Död fisk och avfall på ytan avlägsnas ur vattnet i samband med inspektionen*

2 Anordningar och redskap

2.1 De anordningar och redskap som används är säkra för fiskarna

Utrustning, anordningar och ämnen som är avsedda för vård och hantering av djuren ska vara lämpliga för sitt ändamål och de får inte orsaka djuren onödig smärta, onödigt lidande eller risk för skada. De anordningar som används för sortering, fångst, förflyttning och annan hantering av fiskarna får inte skada fiskarna. Anordningarna ska inspekteras och underhållas tillräckligt ofta. LDV 17 §, 31 §; SRF 812/2010 4 §, 11 §

- *Med redskap avses till exempel håvar, rännor och rör*

2.2 Anordningarna kontrolleras dagligen och de har ett larmsystem

Den som håller fiskar yrkesmässigt eller storskaligt i övrigt ska förbereda sig på eldsvådor och strömbrott och andra motsvarande störningar som hotar djurens välfärd. Om fiskarnas välbefinnande och hälsa är beroende av en automatisk anordning eller en annan mekanisk anordning ska anordningens funktion kontrolleras minst en gång om dagen. Anordningen ska ha ett larmsystem för driftstörningar. LDV 31 §; SRf 812/2010 4 §

- *Daglig kontroll behöver inte utföras av anordningar som inte är i bruk, såsom anordningar för utfodring under period av istäcke*

2.3 Larmsystem för syrehalten i cirkulationsvattensystemet

Cirkulationsvattensystemet ska ha ett larmsystem som bygger på mätning av syrehalten och som utlöser ett larm när syrehalten sjunker så att den blir för låg. LDV 33 §, 35 §; SRf 812/2010 4 §

2.4 Anordningar för utfodring får inte i onödan försämra vattenkvaliteten

Anordningarna för utfodring får inte i onödan försämra vattenkvaliteten. LDV 17 §; SRf 812/2010 4 §

2.5 Mängden foder som distribueras av anordningen för utfodring ska följas upp

Mängden foder som anordningarna för utfodring distribuerar och resultatet av utfodringen ska följas upp. LDV 35 §; SRf 812/2010 4 §, 9 §

3 Vattenkvalitet

3.1 Kontroll av vattenkvaliteten

Vattenkvaliteten på djurhållningsplatsen ska kontrolleras tillräckligt ofta. I vattnet ska minst syrehalten, temperaturen och surhetsgraden mätas. LDV 35 §; SRf 812/2010 5 §

- *Producenten är skyldig att kontrollera vattenkvaliteten och mäta värdena*
- *Exempel på tillräcklig mätfrekvens:*

VATTENKVALITET	Beskrivning
Syre	<i>I cirkulationsvattenanläggningar bör syrenivåerna följas upp kontinuerligt. På andra djurhållningsplatser bör syrehalterna följas upp noggrant om fisktätheten är stor och/eller vattnet är varmt.</i>
Temperatur	<i>På djurhållningsplatser med hög återcirkulation bör temperaturen följas upp kontinuerligt. På djurhållningsplatser där det är sannolikt att vattentemperaturen stiger bör temperaturen följas upp noggrant.</i>
pH	<i>pH-värdet ska följas upp med lämpliga intervall och kontinuerligt på djurhållningsplatser där vattnets återcirkulation är hög.</i>

redigerad från källan: Eget initiativ om fisk inom EU-plattformen för djurskydd: Riktlinjer för vattenkvalitet och hantering för att säkra välbefinnandet för odlad fisk.

3.2 Mängderna sekret och ämnesomsättningsprodukter från fiskarna i vattnet är inte för hög

Genom att reglera vattenflödet och vattenutbytet ska man säkerställa att mängden fisksekret och ämnesomsättningsprodukter i vattnet inte blir skadligt hög. LDV 35 §; SRf 812/2010 5 §

- *Den totala halten av ammoniak bör följas upp särskilt noggrant på djurhållningsplatser där vattenomsättningen är svag eller där vattenåtervinningen är intensiv.*

4 Omsorg om djurens välbefinnande

4.1 Djurskötares behörighet

Djurhållare och andra djurskötare ska ha tillräcklig kompetens för en ändamålsenlig skötsel av djuren. Den som håller djur yrkesmässigt eller storskaligt i övrigt ska ha lämplig utbildning eller på annat sätt förvärvat tillräcklig kompetens för att sköta sina uppgifter. Djurhållaren ska se till att ett tillräckligt antal kompetenta djurskötare sköter djuren. Djurhållaren ska förse de personer som denne anställer eller anlitar för att sköta och hantera djuren med instruktioner om och handledning i fråga om de krav som gäller för en ändamålsenlig skötsel av djuren. EHL 30 §

- *Med "kompetent" avses här personal som kan sköta djuren på ett lämpligt sätt (kunskaper och färdigheter).*
- *Med kompetens avses teoretisk kunskap om djurartens beteende och kraven på skötseln som är väsentlig för skötseln av djuren, samt praktiska färdigheter i hanteringen och skötseln av djuren. De krav som ställs på en persons kompetens är beroende av personens uppgifter.*
- *Om djurens skötsel inte verkar ändamålsenlig kan man fästa uppmärksamhet vid det antal djur som personen sköter. I det fallet kan man exempelvis fråga hur lång tid som går åt till den dagliga skötseln av djuren.*

4.2 Fiskarna inspekteras tillräckligt ofta

Hälsan och det allmänna välbefinnandet hos ett djur i vård samt djurets renhet och den övriga kroppsvård djuret behöver ska ombesörjas. Vid skötseln av djur ska även ändamålsenliga åtgärder för att förebygga sjukdomar och skador hos djuren vidtas.

Fiskarnas djurhållningsplats och välbefinnande ska inspekteras minst en gång per dag, om det inte är omöjligt på grund av svåra väderleksförhållanden, istäcke eller den odlingsmetod som används. LDV 22 §; SRf 812/2010 6 §, 7 §

- *En uppfödningsskott vid vilken det inte är möjligt att utföra daglig inspektion är till exempel odling på öppet hav.*
- *Som öppet hav betraktas ett område som ligger på långt avstånd från öar och fastlandet*
- *Även på öppet hav ska djuren alltid inspekteras flera gånger i veckan enligt prövning från fall till fall*

4.3 Sjuka och skadade fiskar omhändertas på behörigt sätt

Ett djur som har omhändertagits får inte lämnas utan skötsel eller överges. När ett djur insjuknar eller skadas ska man utan dröjsmål ge eller skaffa ändamålsenlig vård till det och ge djuret tillräcklig möjlighet till vila. Om sjukdomens eller skadans art så kräver, ska djuret avlivas. LDV 6 §, 23 §; SRf 6 §

- *För kontroll av fiskarnas skick kan man i mån av möjlighet använda de kameror som anläggningen använder för kontroll av fiskarna*

4.4 Skötseln och hanteringen av fiskarna är ändamålsenlig

Ett djur får inte hanteras hårdhänt eller på något annat sätt som orsakar djuret onödigt smärta eller onödigt lidande. Hantering av fiskar ska undvikas. Om hantering är nödvändig ska fiskarna

behandlas så att de ansträngs så lite som möjligt. LDV 12 §, 13 §; SRF 812/2010 10 §, 11 §, 12 §, 13 §

4.5 Ingrepp som orsakar smärta utförs på vederbörligt sätt

En operation eller något annat ingrepp som orsakar smärta eller lidande får utföras på ett djur endast om det är motiverat med hänsyn till djurets välfärd. Fiskarna har märkts med tillåtna metoder och vid behov under bedövning. Kramning av fiskar som hålls i fiskodlingsanläggningar ska ske under anestesi. Den person som utför åtgärderna har tillräcklig kompetens för att utföra åtgärden. LDV 15 §, 16 §; SRF 1165/2023 2 §, 3 §, 6 §

4.6 Fiskarnas odlingstäthet är lämplig

Fiskarnas odlingstäthet får inte vara så stor att den äventyrar fiskarnas välbefinnande och hälsa. LDV 6 §; SRF 812/2010 7 §

4.7 Fiskarna får tillräckligt med lämpligt foder

Fiskarna ska ges tillräckligt med foder av god näringssammansättning som är lämpligt för dem. LDV 21 §; SRF 812/2010 9 §

4.8 Inga störande beteenden förekommer hos fiskarna

Förekomst av stress, aggressivt beteende och kannibalism ska i mån av möjlighet förhindras. LDV 20 §; SRF 812/2010 7 §

- *Observera fiskarna och diskutera förebyggande åtgärder med djurhållaren*

4.9 Det förs bok över den medicinska vården

Ägaren eller innehavaren av produktionsdjuren ska föra bok över den medicinska vården av produktionsdjuren. Bokföringen över den medicinska vården av produktionsdjur som hålls för livsmedelsproduktion ska bevaras i minst fem år efter utgången av det år då den senaste anteckningen om djuret gjordes i bokföringen. LDV 32 §

- *Bokföring krävs för all medicinering, även förebyggande medicinsk behandling, exempelvis maskmedicinering och vaccinationer.*
- *När det gäller medicineringen ska åtminstone djurets eller djurgruppens identifieringsuppgifter, orsaken till medicineringen, datum för medicineringen samt läkemedlets namn och mängd framgå av bokföringen.*
- *Bokföringen kan föras i skriftlig eller elektronisk form, men den ska kunna granskas av tillsynsmyndigheten. Bokföringen kan också utgöra en del av det kvalitetssystem eller annat system som tillämpas på gården.*
- *Om gården inte har haft behov av medicinering över huvud taget antecknas "i skick"*

4.10 Antalet döda fiskar bokförs

Den som äger eller håller produktionsdjur ska föra bok över antalet produktionsdjur som dött på gården. Bokföringen ska bevaras i minst tre år efter utgången av det år då den senaste anteckningen om ett djur gjordes i bokföringen. LDV 32 §

- *Bokföringen kan föras i skriftlig eller elektronisk form*
- *Enligt lagstiftningen om identifiering av djur är tidsfristen för registreringen tre dygn*

4.11 Bedövning och avlivning av fiskar är ändamålsenliga

Om sjukdomens eller skadans art så kräver, ska djuret avlivas. Djuren ska skyddas mot onödig smärta, plåga och lidande under avlivningen och åtgärderna i anslutning till den. Ett djur skall avlivas så snabbt och smärtfritt som möjligt med en metod och teknik som lämpar sig för avlivningen. Djuret ska bedövas om det avlivas med en metod som inte omedelbart leder till att djuret dör. Bedövningsmetoden ska vara sådan att djuret hålls medvetslöst fram till dess att djuret dör. Endast den som har tillräckliga kunskaper om den rätta avlivningsmetoden och

avlivningstekniken för djurarten i fråga samt tillräcklig kompetens får utföra åtgärden. Den som avlivar ett djur ska försäkra sig om att djuret har dött innan man gör sig av med det eller vidtar andra åtgärder. LDV 64 §; (EG) nr 1099/2009 artikel 3 (1)

- *Lämpliga bedövningsmetoder för fiskar är ett slag mot huvudet, bedövning med elektrisk ström och koldioxidbedövning.*
- *Vid avlivning av enstaka fiskar ska fisken först bedövas och därefter låta blöda*